

83471 - اسلام خود را مخفی کرده بود و برای همین در قبرستان کافران دفن شد؛ بر این اساس، آیا وی کافر است؟

سوال

فرض کنیم یک نصرانی مسلمان شده اما خانواده‌اش را مطلع نکرده؛ سپس بعد از مدتی درگذشته است، اما خانواده‌اش نمی‌دانند که او مسلمان شده است و برای همین در کلیسا برای وی دعا می‌کنند و او را به روش نصرانیان به خاک می‌سپارند. می‌خواهم بدانم حکم چنین کسی چیست؟ آیا بر اسلام مرده است یا بر کفر؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

برادر گرامی؛ پیش از هر چیز این را بدان که به اتفاق فقهاء دفن مسلمان در مقابر کافر و دفن کافر در مقبره‌ی مسلمانان جایز نیست، مگر در صورت ضرورت [مراجعه کنید به: الموسوعة الفقهية: ۲۰ / ۲۱، أحكام المقابر فی الشريعة الإسلامية، دکتر عبدالله السحیانی، ص ۲۳۱-۲۳۲].

اگر مسلمانی در سرزمین کفار از دنیا برود، بر ولی او یا هر کس از مسلمانان که از حال او آشناست واجب است که او را برای دفن به سرزمین مسلمانان منتقل شود.

منتقل کردن جنازه‌ی او به سرزمین مسلمانان بر حسب توانایی است، و اگر امکان آن نباشد در سرزمین کفار دفن می‌شود اما نه در مقابر آنان. [مراجعه کنید به: احکام المقابر، ص ۲۲۵-۲۲۶].

شیخ الإسلام ابن تیمیه رحمه الله می‌گوید: **این مهم‌تر از تفاوت میان [مسلمانان و کفار] در حال حیات است از جمله پوشش متفاوت و مانند آن؛ زیرا در مقابر مسلمانان رحمت است و در مقابر کفار عذاب [الاختیارات ص ۹۴].**

دوم: موردی که شما درباره‌ی آن سوال کرده‌اید، برای بسیاری از مسلمانان مستضعف در سرزمین‌های کافر پیش می‌آید؛ کسانی که نمی‌توانند به کشوری سفر کنند که اسلام خود را علنی سازند و بر دین و جان خود امان یابند، و از سوی دیگر نمی‌توانند در سرزمین خودشان اسلام خود را علنی کنند که یا از ترس واکنش و خشونت اطرافیان‌شان است - همانند سوال شما - یا به دیگر دلایل. این افراد بر اساس نیت‌شان مبعوث می‌شوند و حکم آخرت آنان بر اساس ایمان و عمل صالح‌شان خواهد بود نه بر اساس سرزمینی که در آن درگذشته‌اند یا قبری که در آن دفن شده‌اند. از جابر بن عبدالله روایت است که

گفت: از پیامبر ﷺ شنیدم که می‌فرمود: **هر بنده‌ای بر اساس [حالی که] بر آن مرده، برانگیخته می‌شود مسلم (۲۸۷۸).**

و از ابوهیره رضی الله عنه نقل است که گفت: پیامبر ﷺ همراه ما بر جنازه‌ای نماز خواند، سپس فرمود: **اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِحَيِّنَا وَمَيِّتِنَا وَصَغِيرِنَا وَكَبِيرِنَا وَذَكَرِنَا وَأُنثَانَا وَشَاهِدِنَا وَغَائِبِنَا اللَّهُمَّ مَنْ أَحْيَيْتَهُ مِنَّا فَأَحْيِهِ عَلَى الْإِسْلَامِ وَمَنْ تَوَفَّيْتَهُ مِنَّا فَتَوَفَّهُ عَلَى الْإِيمَانِ اللَّهُمَّ لَا تَحْرِمْنَا أَجْرَهُ وَلَا تُضِلَّنَا بَعْدَهُ** یعنی: خداوند زنده‌ی ما و مرده‌ی ما و کوچک ما و بزرگ ما و مرد ما و زن ما و حاضر ما و غایب ما را بیامرزد. خداوند هر یک از ما را که زنده نگاه داشتی بر اسلام زنده بدار و هر کدام از ما را که میراندی بر ایمان بمیران. خداوند ما را از اجرش محروم نساز و بعد از او گمراه نگردان. به روایت ابوداود (۳۲۰۱). شیخ البانی در **صحیح ابوداود** آن را صحیح دانسته است.

شیخ ابن عثیمین رحمه الله می‌گوید: **همراه زندگی اسلام را ذکر نموده که به معنای تسلیم شدن ظاهری است و همراه با مرگ از ایمان سخن گفته، زیرا ایمان بهتر [از اسلام] است و محل آن قلب است، و در هنگام مرگ و در روز قیامت، مهم آن چیزی است که در قلب است شرح ریاض الصالحین (۲/ ۱۲۰۰).**

از شیخ الاسلام ابن تیمیه درباره‌ی سخنی که برخی از مردم می‌گویند پرسیدند که خداوند ملائکه ای دارد که برخی را از مقابر مسلمانان به مقابر یهودیان و نصرانیان منتقل می‌کنند و برخی دیگر را از مقابر یهودیان و نصرانیان به مقابر مسلمانان منتقل می‌کنند؛ و منظورشان کسانی است که در علم خداوند عاقبت به شر شده‌اند و در ظاهر مسلمان از دنیا رفته‌اند، یا آنکه کتابی بوده‌اند و ختم به خیر شده‌اند و در علم خداوند مسلمان از دنیا رفته‌اند اما در ظاهر کافر مرده‌اند، و این‌ها [به مقابر مسلمانان] منتقل می‌شوند؛ آیا در این باره خبری وارد شده و آیا دلیلی بر آن هست یا خیر؟

ایشان رحمه الله گفت: اجساد از قبرها جابجا نمی‌شود اما این را می‌دانیم که برخی ظاهرشان مسلمان است و منافق‌اند؛ یا یهودی هستند و یا نصرانی و یا مرتد... کسی که چنین باشد روز قیامت با کسانی که مانند اویند خواهد بود، چنانکه خداوند متعال می‌فرماید: **احشروا الذین ظلموا وأزواجهم** یعنی کسانی را که کفر ورزیده‌اند و ازواج آنان را [با هم] حشر کنید و منظور از ازواج یعنی کسانی که مانند و شبیه هم هستند. همچنین ممکن است برخی از کسانی که مرده‌اند و در ظاهر کافر بوده‌اند پیش از آنکه جانشان به گلوگاه برسد ایمان آورده‌اند و مومنی نزدشان نبوده و ایمان خود را به سبب میراث یا سبب دیگری از خانواده‌شان پنهان داشته‌اند که این‌ها با مومنان خواهند بود هرچند با کفار به خاک سپرده شده‌اند. اما درباره‌ی نقل [اجساد از قبور] توسط ملائکه هیچ روایتی نشنیده‌ام» فتاوی الکبری (۳/ ۲۷) با اندکی تصرف.